



e-ISSN: 2319-8753 | p-ISSN: 2347-6710

IJIRSET

International Journal of Innovative Research in
SCIENCE | ENGINEERING | TECHNOLOGY

INTERNATIONAL JOURNAL OF INNOVATIVE RESEARCH

IN SCIENCE | ENGINEERING | TECHNOLOGY

Volume 11, Issue 3, March 2022

ISSN INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INDIA

Impact Factor: 7.569

9940 572 462

6381 907 438

ijirset@gmail.com

www.ijirset.com



Analysis of the Social Effects of Globalization and the Negative and Positive Sides of the Globalizing World

Ruziev X.D.¹

Tashkent State Pedagogical Institute named after Nizami, “Fundamentals of Spirituality and Law Education” teacher,
Uzbekistan¹

ABSTRACT: The article provides a detailed analysis of the complex processes of globalization, that is, its negative and positive impact on countries around the world. In the modern era of globalization and the rapid development of information technologies, the penetration of the culture of peoples through the Internet and the rapid spread of mass culture among the population and a serious impact on the culture of peoples are discussed.

KEYWORDS: Globalization, society, values, culture, state, mass culture, civil society, rule of law, democracy, information.

ГЛОБАЛЛАШУВНИНГ ЖАМИЯТГАН ТАЪСИРИ ВА ГЛОБАЛЛАШАЁТГАН ДУНЁНИНГ САЛБИЙ ВА ИЖОБИЙ ТОМОНЛАРИ ТАХЛИЛИ

Рузиев Х.Д.

Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика институти
“Маънавият асослари ва ҳуқуқ таълими” кафедраси ўқитувчиси
e-mail: hamidullaruziyev@gmail.com

Аннотация: Мақолада глобаллашувнинг мураккаб жараёнлари, яъни, бутун дунё давлатларига салбий ва ижобий таъсирлари атрофлича таҳлил қилинган. Глобаллашув бугунги ахборот технологиялари жадал ривожланиб бораётган даврда халқларнинг маданиятига интернет орқали кириб бораётгани ва оммавий маданиятнинг аҳоли орасида тезлик билан тарқалиши ва халқларнинг маданиятига жиддий таъсир ўтказиши муҳокама қилинади.

Калит сўзлар: Глобаллашув, жамият, кадрият, маданият, давлат, оммавий маданият, фуқаролк жамияти, ҳуқуқий давлат, демократия, ахборот.

XX асрнинг иккинчи ярмидан бошлаб глобаллашув ва интеграциялашув жараёнлари шиддат билан ривожлана бошлади. Замонавий ахборот технологияларининг беқиёс ривож ва ягона жаҳон ахборот маданиятининг шаклланиши бу жараённи янги босқичга кўтарилишига олиб келди. Глобаллашув мураккаб тарихий жараёндир, глобаллашув шароитида ижтимоий-сиёсий, иқтисодий, маънавий-маърифий, илмий-техник ва информацион воқеликлар дунё давлатларини чамбарчас бирлаштириб туради. Бугунги кунда илмий-техник тараққий этган давлатларнинг дунё давлатлари ички сиёсати, иқтисоди, ижтимоий ҳаётига ҳам таъсири каттадир. Жамиятлар ҳаётининг турли соҳаларига бўлган таъсирининг кескин намоён бўлиши эса сиёсий адабиётларда “глобаллашув феномени” деб ҳам номланмоқда. “Глобаллашув” ибораси 1983 йилда америкалик сиёсатшунос олим Т.Левитга томонидан истеъмолга киритилган. Янги атамага янада кенг маъно Гарвард бизнес-мактабида берилди. Бу атаманинг асосий тарғиботчиси япон олими К.Омэ бўлиб, у 1991 йилда “Чегарасиз дунё” асарини чоп эттирган. Бу асарда глобаллашув тушунчасининг мазмун-моҳиятини очиқберишга ҳаракат қилган [1].



Глобаллашув жараёнининг бошланиш даври бўйича ғарб олимлари ҳамтурли фикрларни илгари суриб келмоқдалар. Жумладан, Р. Кобденва Ж. Брайт каби олимлар глобаллашув тўлқинларини мамлакатлар ўртасида эркин савдонинг амалга ошуви ва унинг натижасида иқтисодиётдаги ўсиш билан боғлайдилар ҳамда унинг бошланиш даври XIX ва XX аср билан чегаралайдилар. Уларнинг фикрича, Британия ўзининг денгиз, индустрия ва молиявий қудрати билан глобаллашув тўлқинининг биринчи босқичи сифатида бошланган, Улар глобаллашувнинг иккинчи босқичи ёки тикланишини 1970 йилларнинг охирида информатика ва телекоммуникацияда содир бўлган иқлоблар асосида бошланганлигини таъкидлайдилар [2].

«Глобаллашув» бўлақларнинг йириклашуви бир бутун ҳолатига келаётганлигидир. Яна ҳам аниқроғи, юксак даражада тараққий қилган мамлакатларнинг кучли босими остида у миллатлар, мамлакатлар ва минтакаларнинг барча соҳалар бўйича бир бутунлиги вужудга келишининг кўриниши, намоён бўлишининг ифодасидир [3].

Ўзбекистон Республикаси биринчи президенти И.Каримовнинг “Юксак маънавият – енгилмас куч” асарида глобал тараққиёт ҳақида қуйидаги фикрларни билдириб, - “хаёт суръатларининг бекиёс даражада тезлашуви” [4], дея таъкидлайди. Яна таъкидлаш жоизки, ушбу асарда ёзилганидек, “Хар қандай тараққиёт маҳсулидан икки хил мақсадда – эзгулик ва ёвузлик йўлида фойдаланиш мумкин”.

Глобаллашувнинг жамият тарбиясига ўтказётган салбий таъсири информацион воситаларнинг юксак ривожланиши натижасида интернет, уяли телефон алоқалари, телекоммуникациялар ва турли ахборот нашрларининг кириб келишидир. Бу замонавий воситалар орқали тақлиф этилаётган “кадриятлар” кўп ҳолларда аҳолининг турли қатламларини ўзимизнинг миллий кадриятларимиздан узоқлаштириб қўймоқда, бошқача қилиб айтганда ўзига хос “маънавиятсиз индивид”ларнинг шаклланишига олиб келмоқда. “Оммавий маданият”нинг турли хил кўринишларининг ёшлар орасида тобора кенг тарқалиши булар асосан кийинишда, қизиқишларда, бўш вақтни ўтказишда, дидларнинг саёзлашувида, миллий кадриятларга ноўрин муносабатда намоён бўлмоқда. Булар эса беҳаёлик ва зўравонлик, миллий кадриятларга ва ижтимоий манфаатларга беписандлик билан муносабатда бўлиш каби иллатларни келтириб чиқармоқда. Мамлакатимизда эркин фуқаролик жамияти асослари барпо этилаётган ҳамда ҳозирги глобаллашув шароитида ижтимоий-сиёсий дунёқарашни фуқаролар онгида шаклланишида, маънавий фазилатларини ривожлантирувчи омиллар тизимида аждоқларимиз орттирган бой тарихий тажрибаларини ўзида мужассамлаштирган бадий тафаккур дурдоналаридаги бой маънавий-маърифий илмий фикрлар муҳим ўрин тутуди. Аммо, минг афсуски, фуқаролик жамиятининг ривожланишида ижобий омиллардан ташқари салбий омиллар ҳам мавжуд. Бугун халқимизга таъсир қилаётган оммавий маданиятнинг салбий оқибатлари ва иллатларини олдини олиш, бартараф қилиш чораларини ишлаб чиқиш долзарб мавзулардан биридир. Глобаллашув жараёнининг салбий оқибатларини, “оммавий маданият” ниқобидаги аксилмаданият ва турли ғаразли, ноҳолис ахборотлар хуружининг таъсирини мумкин қадар камайтириш учун аҳоли, айниқса, ёшларнинг ҳуқуқий-сиёсий онгини, ахлоқий, эстетик маданиятини, ижтимоий-сиёсий дунёқарашини юксалтириш талаб этилади. Жумладан, амалдаги давлатимиз раҳбари Ш.М.Мирзиёев ёшларнинг ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий маданияти шаклланиши ҳақида шундай фикрларни билдиради, - “Биз жамиятда ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни юксалтириш борасидаги ишларимизни узлуксиз давом эттиришимиз зарур. Ҳуқуқий тарбияни мактабгача таълим тизимидан бошлашимиз, бу борадаги илк кўникмалар она алласи каби фарзандларимиз қалбидан умрбод жой олиши даркор” [5]. Харакатлар стратегиясида эса “аҳолининг ҳуқуқий маданияти ва онгини юксалтириш, бу борада давлат тузилмаларининг фуқаролик жамияти институтлари, оммавий ахборот воситалари билан ўзаро самарали ҳамкорлигини ташкил этиш” [6] лозимлиги таъкидланади.

Бугунги глобаллашув шароитида ёшларнинг жамиятда тутган ўрни ва роли мураккаб масаладир. Демократик жамият қурилиши даврида ёшларнинг ижтимоий-сиёсий активлиги тобора кучайиб бормоқда. Мамлакатимизда ёшларнинг ўқиш ва ижодий меҳнатда, жамият ҳаётида фаол қатнашишлари учун зарур бўлган барча шароитларни яратиб бериш ҳақида доимо ғамхўрлик қилиб келинмоқда. Талабалик йиллари - ёшлар ҳаётининг энг муҳим, ривожланиш давридир. Бу даврда ёшлар жисмоний ва актив жиҳатдан камолотга етадилар, ҳаёт маъносини чуқурроқ, англайдилар, жамиятда ўз ўрнини топиш йўлида изланадилар, жўшқин ва эркин фикрли бўладилар. Худди ана шу даврда юксак идеаллар учун фаол курашчининг хусусиятлари шаклланади, тажрибаси ортади. Бинобарин, талабалик даври - орзу ва ишончлар, келажакка интилишлар, бўлажак режаларнинг шаклланиш давридир. Ана шу даврда ёшлар ижтимоий меҳнатни тўғри баҳолай оладиган, мамлакат олдидаги вазифаларни, шахс ва жамият манфаатларининг уйғунлигини, жамият бойликларининг қийматини, давлатимиз белгилаб бераётган вазифаларни тўғри англашга интиладиган баркамол шахсга айланадилар.



Жамият аҳлини миллий ва умумбашарий қадриятларга, маданият дурдоналарига болалиқдан бошлаб хурмат руҳида тарбиялаш, уларда оммавий маданиятга хос айрим кўринишларга танқидий муносабатни, аксилмаданиятга, турли бузғунчилик ғоялари ва ахборотларга нисбатан мафкуравий иммунитетни шакллантириш алоҳида аҳамият касб этади. Мамлакатимизда тинчлик ва осойишталикни таъминланиши, фуқаролар, айниқса, ёшлар илмли, маърифатли бўлиб, илм-фан йўлида эркин ижод қилишлари ҳамда таълим йўналишида кенг имкониятларни яратиб беришимиз жамият тараққиёти сари интилишга хизмат қилади. Булар эса ўз навбатида четдан кириб келадиган турли экстремистик ғоялар, ақидапарастларнинг даъватлари, “оммавий маданият” иллатларининг зарарли таъсирлари, ғоявий таҳдидлари, турли маънавий тажовузлар ўз таъсирини ўтказиш олмастлигини таъминлайди. Глобаллашув шароити, интернет, телекоммуникация соҳаларидаги мисли кўрилмаган ўзгаришларнинг кундалик ҳаётга татбиқ этилиши замонавий ёшларнинг дунёқарши ва ҳаётга бўлган муносабатини ҳам ўзгаришига сабаб бўлмоқда. Чунки бундай тезкор дунё билан ҳамнафас яшаш учун бугунги кишилардан кўп нарсани билиш ва ижтимоий фаоллик талаб этилмоқда. Чунки ахборотлар алмашинуви шиддат билан тезлашиб бормоқда. Уни ёшларда фақат дахлдорлик ҳисси орқали шакллантириш мумкин. Салбий томондан эса бугунги кунда ёшлар орасида тақдирчилик, бефарқлик, лоқайдлик ҳолатларнинг кучаяётганлиги ва янада авж олётганлиги кузатиш мумкин. Бунда, хорижда кенг тарқалган ахлоқий ва маънавий юриш-туриш андозалари, ўзга маданиятлар акс этган ва ахлоқсиз жанрдаги кинофильмлар, мода ва турли хил рекламалар орқали ёшларимизнинг онгини маълум маънода заҳарлаётганини сезиш қийин эмас. Ижтимоий тармоқлардаги куплаб экстремистик, ахлоққа зид булган гуруҳлар, ижтимоий ҳаётимизни издан чиқаришга қаратилган сайтлар ҳам кўзга ташланмоқда. Натижада, ёшлар ўртасида китоб ўқишдан кўра компьютер ўйинларининг олдида вақтини ўтказиш, мазмунан саёз бўлган турли хил жанрдаги фильмларни, видеороликларни томоша қилиш одат тусига кириб оммавийлашиб бормоқда. Бу жараён эса ўз-ўзидан ёшлардаги дунёқарашни шаклланишида салбий омилларнинг юзага келишига сабаб бўлмоқда. Халқимизнинг дунёқараш шаклланишида ахборотларнинг софлиги, илмий аҳамиятлиги, асосланганлиги катта аҳамиятга эгадир.

Бугунги глобаллашув асрини ахборот коммуникация асрига қиёсланиши ўз маъно-моҳиятига кўра ахборотлар оқимининг нечоғлик қудратли қуролга айланиб улгурганидан далолат бермоқда. Зеро, бугунги ғоялар тўқнашуви, энг аввало, турли фикрлар ва тафаккурлар кураши асосида содир бўлмоқда. Бу курашда “рақиб зарбаси” учун қулай бўлган заиф, ҳимоясиз жойни қолдириб бўлмайди. Шундай ҳолат юз берганда, орзу-интилишларимизга мутлақо ёт қарашлар, бегона ва зарарли ғоялар кириб келиши ҳолатлари ҳам кузатиш мумкин. Интернет оламидаги ахборотларнинг шиддат билан тарқалиши куйидаги хавф-хатарларни келтириб чиқаради:

Биринчидан, ғоявий курашнинг энг фаол ва энг ишончли ва самарали қуроли ахборотдир. Яъни, кундалик эҳтиёжларни қондиришга қаратилган хатти-ҳаракатларнинг асосини ҳам, дунё давлатларининг инсоният тақдирига дахлдор бўлган қарорларининг манбаини ҳам ахборот ташкил этади. Ахборот урушида, энг аввало, психологик қонуниятлар ва таъсирлар инобатга олинади, чунки унинг асосий мақсади инсоният онгини эгаллаш ва бошқаришдир. Дунё аҳолисининг деярли 80 % турли йўсиндаги ахборотларга ишонувчандир.

Иккинчидан, ахборот психологик қурол бўлиб, бу ҳозирги кунда энг замонавий оммавий ахборот воситалари, компьютер ўйинлари, Интернет тизими ёрдамида инсон онги орқали унинг психикасига таъсир кўрсатишга мўлжаллангандир. Бунда бошқа бир ижтимоий гуруҳ манфаатларидан қатъий назар, уни ўзига тобе қилиш, ўз қадриятларига кўндириш, бўйсундиришга қаратилган узоқни кўзлаган сиёсат амалга оширилади. Биргина кичик мисол, ёш болаларни суицидга тарғиб қиладиган “Кўк кит” ва шунга ўхшаш ўйинлар интернет тармоғида тарқалиб танага зарар етказиш ва охир оқибат ўзини ўлдиришгача олиб борувчи жиҳатлари билан куплаб болаларни ўлимига сабаб бўлган эди.

Учинчидан, бугунги кунга келиб, турли ғараз ниятли гуруҳлар ўз манфур ниятларини амалга оширишда ижтимоий тармоқлардан фаол фойдаланмоқда. Жумладан, террорчи ҳаракатлар умумий фаолиятининг 90 фоизи Интернет, ахборот технологиялари билан бевосита боғлиқ. Гуруҳга жалб қилувчи даъватлар, ҳаракатга доир видеороликлар, фотожараёнлар веб-сайтлар, ижтимоий тармоқлар орқали тарқатилади.

Шу ўринда айтиб ўтиш жоизки, Биринчи Президентимиз И.Каримов: “...Агарки биз XXI асрда, Интернет ва интеллектуал тараққиёт ҳал қилувчи роль ўйнаётган бир даврда яшаётганимизни ҳисобга оладиган бўлсак, ҳаётимиз нақадар шиддатли суръатлар билан ўзгариб бораётганини айниқса, чуқур ҳис қиламиз. Бугунги кунда бизни ўраб турган дунё қанчалик тез ўзгариб бораётгани, яқин ва узоқ атрофимизда турли можаро ва қон тўқишлар давом этаётгани, терроризм, экстремизм ва наркотрафик хавфи ортиб, молиявий-иқтисодий инқироз



ва унинг оқибатлари янада чуқурлашиб бораётгани ҳақида ортиқча гапиришнинг ҳожати йўқ, деб ўйлайман. Албатта, буларнинг барчаси ҳар биримизни ташвишга солмасдан қўймайди ва биздан жаҳонда юзага келаётган вазиятни сергаклик билан баҳолашни талаб қилади”[7],-деб куйинчаклик билан таъкидлаган эди.

Интернет тармоғидаги ахборот хуружларни олдини олиш бўйича Европа Хавфсизлик Кенгашида интернет муаммолари вақти-вақти билан муҳокама қилинмоқда. Масалан, Германияда 1997 йилдан бошлаб ёшларга зарар келтириши мумкин бўлган материалларни текширадиган федерал бошқарма фаолият кўрсатмоқда. Унинг ваколатлари доирасига нобоп ва сотишга рухсат этилмаган маҳсулотларнинг (ОАВ, элетрон китоблар, видеофильм ва видеороликлар, компьютер ўйинлари каби) рўйхатини тузиш ва мазкур йўналишда қонунбузарликларнинг олдини олиш чора-тадбирлари киради. Ҳозирги вақтда Голландия, Швейцария, Дания, Япония, Хитой, Ўзбекистон, Россия каби давлатлар қонунчилигида ёшларнинг руҳияти ва маънавий ўсишига салбий таъсир кўрсатиши мумкин бўлган ахборотларни тарқатгани учун жиноий жавобгарлик кўзда тутилган [8]. Ҳозирги даврда глобаллашув жамият ҳаётининг барча соҳаларига бевосита таъсир кўрсатаётган бир шароитда миллий маънавият, миллий ўзликини англаш, кадриятларимиз тикланиши ва маънавий юксалиш жараёнларига юртимизда асосий эътибор қаратилмоқда.

Фаробийнинг айтишича: “Инсоний вужуддан мақсад – энг олий бахт-саодатга эришувидир; аввало у бахт-саодатнинг нима ва нималардан иборат эканлигини билиши, унга эришувини ўзига ғоя ва энг олий мақсад қилиб олиши, бутун вужуди билан мафтун бўлиши керак” [9] деб таъкидлайди.

Глобаллашув жараёнлари жамиятнинг иқтисодий, ижтимоий, сиёсий ва маданий ҳаётига салбий таъсирини ўтказиши билан бирга бу жараённинг қуйидаги ижобий натижалари ҳам мавжуд:

- глобаллашув ғоялар, инвестиция, капитал, техника, инновация ва товарларнинг бутун дунё бўйлаб кенг миқёсда тарқалиб бораётган мураккаб жараён сифатида баҳоланади;

- глобаллашув борган сари кучайиб бораётган демократик жараёнлар натижаси сифатида бутун ер юзида ҳаёт даражаси юксалиб боришига ва қашшоқлик даражасининг анча пасайишига ёрдам берувчи шарт-шароит деб қаралади;

- глобаллашув турли маданиятлар ва кадриятлар тизимлари ўртасидаги ўзаро таъсирнинг кучайиб боришига замин ҳозирлаб, дунё миқёсида демократик жамият қуриш, инсон ҳуқуқлари ва асосий эркинликларининг кафолатини шакллантириш тамойилида ўз ифодасини топади;

- глобаллашув айрим инсонлар, гуруҳлар, оилалар ва элатлар учун яшаш жойини ўзгартириш ва молиявий муносабатлар билан боғлиқ хавф-хатарнинг ортишида намоён бўладиган муайян таҳдидларга эга бўлишдан иборат.

Ўзбекистонда кучли фуқаролик жамият қуришнинг ривожига кенг асос солган биринчи Президентимиз И.А.Каримов қурилажак фуқаролик жамиятнинг миллий жиҳатлари ва илмий манбаларини қуйдагича ифодалаб берди: “Бугун бизнинг олдимизда шундай тарихий имконият пайдо бўлдики, биз босиб ўтган йўлимизни танқидий баҳолаб, миллий давлатчилигимиз негизларини аниқлаб, буюк маданиятимиз томирларига, қадимий меросимизилдизларига қайтиб, ўтмишимиздаги бой анъаналарни янги жамият қурилишига татбиқ этмоғимиз керак...” [10]. Таъкидлаш жоизки глобаллашув шароитида фуқаролик жамиятининг шаклланиши ҳар қандай давлатда ҳам рўй беравермайди. Бу жамиятнинг шаклланиши учун фақат ҳуқуқий давлатгина ҳар томонлама шарт-шароитлар яратиб бериши мумкин. Ҳуқуқий давлат амал қилишининг энг асосий шarti эса давлат ҳокимиятининг учга бўлиниш принципини ҳаётда амалга оширилиши ва ОАВларининг эркин фаолият юритишида намоён бўлади. Энг эътиборли томони шундаки фуқаролик жамиятини ривожланишининг ҳуқуқий эркинликлар етарли бўлмаган давлатларда жаҳон ҳамжамияти томонидан турли тавсиялар ва сиёсий йўриқномалар асосида ҳам шакллантириш ҳолатлари жаҳон тажрибасида кузатилди. Бундай тавсияларни БМТ ёки бошқа халқаро ташкилотлар, минтақавий иттифоқлар, жаҳон рейтинг ташкилотлари каби йирик субъектлар амалга оширадilar. Бугунги кунда дунёда 40 000 дан ортиқ халқаро фуқаролик жамияти институтлари мавжуд.

Ўзбекистонда глобаллашув шароитида фуқаролик жамияти барпо этишга доир ислохотларни ривожланган демократик мамлакатлар ва халқаро ҳамжамиятлар тажрибасидаги демократик кадриятлар асосида амалга оширишга катта эътибор берилди. Чунки, демократик кадриятлар нафақат халқаро тажриба ва синовлардан ўтганлиги, балки ўзбек халқининг миллий манфаатларига мос келганлиги учун ҳам ислохотлар жараёнларига татбиқ этила бошланди. Мамлакатда фуқаролик жамияти учун муҳим бўлган демократик кадриятларни Биринчи Президентимиз И.А.Каримов қуйидагича таърифлаган эди: “Маълумки, демократик жамиятнинг халқаро миқёсда эътироф этилган тамойиллари бор. Инсоннинг ўз хоҳиш-иродасини эркин билдириши ҳамда уни амалга ошириши, озчиликнинг кўпчиликка бўйсунуши, барча фуқароларнинг тенг



хуққилиги, давлат ва жамият бошқарувида қонун устуворлиги, давлатнинг асосий органлари сайланиши, уларнинг сайловчилар олдида ҳисоб бериши, тайинлаш йўли билан шаклланадиган давлаторганларининг сайловчи ташкилотлар олдидаги жавобгарлиги ва бошқалар шулар жумласига киради”[11].

Глобаллашув жараёнлари шиддат билан ривожланар экан фуқаролик жамиятини шакллантириш мақсадларида эркинлаштириш мафкурасини миллий кадриятлар ва анъаналар билан уйғунлаштириш асосида ислохотларни чуқурлаштиришнинг “Кучли давлатдан – кучли фуқаролик жамияти сари” концептуал тамойилига асос солинди. Мамлакатдаги демократик ислохотларни янада чуқурлаштиришнинг устувор вазифаси сифатида “...давлатнинг ролини изчил равишда камайтириб бориш ва айни пайтда, фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари – маҳалланинг фаолият кўлами ҳамда ваколатларини кенгайтириш, аҳоли турли қатлам ва гуруҳларнинг туб манфаатларини ифодалайдиган ва ҳимоя қиладиган сиёсий ва ижтимоий институтлар, нодавлат, ноҳукумат тузулмалар ролини кучайтириш”[12] йўли танланди.

Глобаллашув шундай мураккаб жараёнки, уни чуқур ўрганмаслик, ундан фойдаланиш стратегияси, тактикаси ва технологиясини ишлаб чиқмаслик мамлакат сиёсати, иқтисодиёти, ижтимоий ҳаёти ва маънавиятини жамлаб дарёдаоқаётган шиддатли бошқарувсиз қайиққа топшириб қўйиш билан баробар бўлади.

REFERENCES

- [1] Омэ.К. Безграничный мир. –М.:,1991. –С.29-30
- [2] Глобалистика международный междисциплинарный энциклопедический словарь. -Москва-Санкт-Петербург-Нью-Йорк: 2006, 163-бет.
- [3] С.Отамуратов. “Глобаллашув ва миллат” Тошкент. Янги аср авлоди. 2008й. 19 бет.
- [4] Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. – Т., Ма’naviyat, 2008,111-бет.
- [5] Президент Шавкат Мирзиёевнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 27 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузасидан
- [6] Ш.М.Мирзиёев.2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича “Харакатлар стратегияси”
- [7] Каримов И.А. Она юртимиз бахту иқболи ва буйук келажаги йўлида хизмат қилиш энг олий саодатдир. Т.: “Ўзбекистон”, 2015, 14-15-бетлар.
- [8] Қодирова З. Ахборот хуружининг ёшлар дунёқаршига таъсири. Тўплам. Ёшларни ахборот-психологик хуружларидан ҳимоя қилиш технологиялари: назария ва амалиёт. –Т.ЎЗМУ,2012, 151-б
- [9] Маънавият юлдузлари. Абдулла Қодирий номидаги халқ мероси нашриёти. Т-2001 й. 75-бет.
- [10] И.А.Каримов. Ўзбекистоннинг сиёсий – ижтимоий ва иқтисодий истиқболининг асосий тамойиллари. Ватан саждагоҳ каби муқаддасдир. Т.: Ўзбекистон, 1996. 7 бет.
- [11] И.А.Каримов. “Юксак маънавият-енгилмас куч” –Т.: Маънавият, 2008.[12] И.А.Каримов. Ватанимизнинг босқичма – босқич ва барқарор ривожланишини таъминлаш – бизнинг олий мақсадимиз. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 16 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маъруза. 2008 йил 5 декабрь – Т.: Ўзбекистон, 2008.6-бет.



**Impact Factor:
7.569**



INTERNATIONAL JOURNAL OF INNOVATIVE RESEARCH

IN SCIENCE | ENGINEERING | TECHNOLOGY

 9940 572 462  6381 907 438  ijirset@gmail.com



www.ijirset.com

Scan to save the contact details